

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Střední Čechy

Inspekční zpráva

Soukromá speciální škola Slunce, o.p.s.

Hornická 410, 273 03 Stochov

Identifikátor školy: 600 021 637

Zřizovatel: PaedDr. Jaroslav Dvořák, Svěpomocná 847, 273 51 Unhošť

Školský úřad Kladno, K Nemocnici 2007, 272 01 Kladno

Termín konání komplexní inspekce: 17. - 21. leden a 9. únor 2000

Čj.	031 28/00-4041
Signatura	kb3zt301

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Soukromá speciální škola Slunce, o.p.s., zahájila svoji činnost 1. září 1991. Jejím zřizovatelem je PaedDr. Jaroslav Dvořák, ředitelkou školy je PaedDr. Blanka Dvořáková.

Ředitelka ve spolupráci se Sdružením pro pomoc mentálně postiženým (dále jen SPMP) realizuje filozofii celoživotní péče, vychází přitom ze zkušeností získaných při odborných stážích v zahraničí. Klientelu školy tvoří žáci nejen kladenského, ale i jiných okresů.

Škola poskytuje péči žákům s lehčím až těžkým mentálním postižením a žákům s více vadami. Širokému spektru klientů odpovídá její vzdělávací nabídka, která zabezpečuje poptávku od předškolního věku, respektive věku před zahájením povinné školní docházky, až po ukončení středního vzdělání.

Subjekt je kombinovaným zařízením s dvěma odloučenými pracovišti v Kačici a v Unhošti. Sdružuje zvláštní školu, pomocnou školu s přípravným stupněm, základní školu pro tělesně postižené a praktickou školu. Jejími součástmi jsou Speciálně pedagogické centrum Slunce, školní družina i školní klub a školní jídelna.

Specifickou službou školy je zajišťování svozu a rozvozu žáků.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Výuka v přípravném stupni

Přípravný stupeň pomocné školy je umístěn ve Stochově. Žáci přípravného stupně jsou vyučováni podle Vzdělávacího programu pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy čj. 24 035/97-22.

Skladba výchovných složek přípravného stupně je v souladu s učebním plánem přijatého vzdělávacího programu. Vyučovací proces je organizován v blocích, mezi kterými je hlavní třicetiminutová přestávka na svačinu. Hloubka mentálního postižení zařazených žáků umožňuje jen zčásti plnit vzdělávací program přípravného stupně. Jedná se o budoucí klienty rehabilitační třídy, kterým zařazení do přípravného stupně umožní prodloužit docházku do speciální školy na 12 let v případě, že se rehabilitační třídy stanou součástí povinného vzdělávacího systému. Individuální plány pro tělesnou výchovu, přestože schválený učební dokument tuto povinnost stanoví, nejsou zpracovány. Vzdělávací proces doplňují podpůrné metody rozvíjení dětí s těžkým mentálním postižením, zajištěno je plavání a pro některé žáky také individuální rehabilitační péče (vířivé koupele a masáže).

Přípravný stupeň pomocné školy není zřízen jako samostatná třída, děti jsou vyučovány společně se žáky experimentální rehabilitační třídy. Jeden žák přípravného stupně je zařazen do třídy zvláštní a pomocné školy.

Výuka v přípravném stupni (ve spojení s rehabilitační třídou) je zajišťována učiteli se speciálně pedagogickou kvalifikací jen částečně. Na plný úvazek v ní působí učitelka bez odborné a pedagogické způsobilosti a jako druhý pedagog na částečný úvazek zástupkyně ředitelky, která má odpovídající vzdělání. Po zbývajících dobu funkce druhého pedagoga zajišťuje civilní služba. Ve druhé třídě, kde je zařazen žák přípravného stupně, působí učitelka s odpovídajícím vzděláním a asistentka. Optimismus a trpělivost vyučujících jsou vynikajícím předpokladem pro práci s těžce zdravotně postiženými dětmi. Materiální vybavení je velmi dobré: bezbariérový přístup, prostor pro individuální práci, polohovací židle, stolky s nastavitelnou výškou pracovní

desky, velké množství pomůcek pro rozvíjení vnímání i motoriky a komunikátory pro nácvik alternativních forem komunikace. Ve stimulujícím prostředí mají žáci prostor pro relaxaci a odpočinek.

Vzdělávací proces vyučující přizpůsobovala potřebám žáků. Uplatňovala senzomotorickou stimulaci a bezprostřední tělesný kontakt, verbální projev doprovázela intenzivní mimoslovní komunikací. Tím žákům usnadňovala pochopení toho, co jim sdělovala. Vyučující se častým střídáním nabízených podnětů snažila u dětí vzbudit zájem, ale pokud je podnět nezaujal, nenutila je. Učitelka žáky neustále povzbuzovala a chválila.

V rozsahu dvou hodin týdně zajišťují individuální péči žákům přípravného stupně pracovníci speciálně pedagogického centra.

V plánování jsou klady a nedostatky v rovnováze, personální podmínky výuky jsou z hlediska odborné a pedagogické způsobilosti vyučujících průměrné. Materiální vybavení je velmi dobré. Motivace, hodnocení, psychohygienické podmínky, komunikace, metody a formy práce jsou hodnoceny jako vynikající.

Výuka je celkově hodnocena jako velmi dobrá.

Výuka v pomocné škole

Pomocná škola je umístěna ve Stochově a v Unhošti. Žáci jsou vyučováni podle Vzdělávacího programu pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy MŠMT ČR čj. 24 035/97-22. Ve všech stupních pomocné školy jsou v rozvrhu hodin zastoupeny všechny výchovně vzdělávací složky, škola využívá hodinové dotace výchovně-vzdělávacích složek doporučené v učebním plánu.

Naukové předměty (věcné učení, počty, čtení)

Časové tematické plány učiva jsou zpracovány, odpovídají přijatému programu a učitelé je většinou dodržují. Individuální vzdělávací plány jsou funkční. Vyučující se na výuku připravují svědomitě, případné nedostatky plynou z absence znalosti metod práce se žáky pomocné školy. Vynikající byla příprava na hodinu čtení a počtů ve čtvrté třídě (pracoviště Unhošť), v jiném případě se vyznačovala četnými chybami. Výuku vedli čtyři odborně a pedagogicky způsobilí vyučující a jedna učitelka bez odborné způsobilosti. Ve dvou hodinách výuku zajišťoval spolu s učitelem asistent. Spolupráce učitelů a asistentů byla vynikající.

Škola je vybavena jen základními učebními pomůckami. Učebnice mají žáci k dispozici pouze ve škole, nemohou je využívat při domácím opakování. Domácí úkoly či jiná příprava na vyučování nejsou žákům zadávány. Vyučuje se v kmenových učebnách, jejich prostředí je, až na jednu výjimku, podnětné. Tempo výuky bylo přizpůsobováno možnostem žáků, kteří si mohli kdykoliv odpočinout. Vyučující zařazovali relaxační prvky ojediněle, přestože děti během výuky seděly převážně v lavicích.

Vyučující učivo procvičovali formami přiměřenými možnostem žáků. Prvky řečové výchovy ale v hodinách uplatňovali minimálně, opomíjeli obohacování slovní zásoby a rozvíjení řečových dovedností. Žákům kladli hlavně uzavřené otázky. Častěji, než by vyčkali jejich odpovědi, požadovali souhlas či nesouhlas s jimi nabídnutou alternativou. Starší žáky nevedli k větší samostatnosti při reprodukci učiva. Vyučující pohotově reagovali na výkyvy v zájmu žáků o výuku střídáním činností, a tím se snažili udržet jejich pozornost. Ve třídách, kde současně s učitelem působil i vychovatel, žáci pracovali převážně pod přímým vedením pedagogů. Práce žáků tak byla neustále sledována a hodnocena. Prostor pro procvičování

učiva byl přiměřený a čas pro výuku většinou efektivně využit. Průběžná kontrola fungovala jako vynikající prevence chybného osvojení učiva. Naopak nejzávažnějším nedostatkem byla malá názornost výuky. Učivo bylo prezentováno jen pomocí obrázků, chybělo pozorování konkrétních jevů a předmětů a získávání vlastních zkušeností žáků prostřednictvím činnostního učení. V jednom případě vyučující zvolila výhradně verbální způsob výuky, který zásadním způsobem postrádal nacvičování praktických dovedností.

Žáci byli motivováni a povzbuzováni pochvalou, oceňován byl každý jejich pokrok, negativní hodnocení nebylo vůbec používáno. Vyučující v souladu se vzdělávacím programem zdůrazňovali zejména složku výchovnou. Je zřejmé, že se žáky navázali velmi dobré citové vztahy, což se projevilo v jejich převážně kladné odezvě na všechny podněty a ochotě spolupracovat. Škola používá otevřené slovní hodnocení, které ale není stanoveno vnitřním řádem školy, jak je stanoveno v metodickém pokynu pro hodnocení žáků pomocné školy. Při namátkové kontrole bylo zjištěno, že v první a třetí třídě (pracoviště Stochov) nejsou někteří žáci z předmětu věcné učení na vysvědčení hodnoceni.

Plánování, příprava na výuku, stejně jako personální a psychohygienické podmínky, mají velmi dobrou úroveň. Materiální vybavení je průměrné. Motivace a interakce jsou velmi dobré. Průběžné hodnocení je vynikající, výroční je v rozporu s § 11 odst. 8 Vyhlášky MŠMT ČR č. 127/1997 Sb., o speciálních školách a speciálních mateřských školách. Celkově má hodnocení průměrnou úroveň, stejně jako organizace a metody výuky.

Výuka naukových předmětů je celkově hodnocena jako velmi dobrá.

Předměty s výchovným zaměřením (výtvarná a tělesná výchova)

Časové tematické plány učiva odpovídají osnovám a jsou většinou dodržovány.

Škola nemá ani na jednom pracovišti vlastní tělocvičnu, využívá bezplatně pronajatých prostor i tělocvičné náradí jiných organizací. Sama vlastní jen několik málo druhů sportovního náčiní. Ke zlepšení podmínek výuky je žádoucí vyřešit též převlékání žáků. Děti se převlékají ve své kmenové škole, ve cvičebním úboru přecházejí na cvičení, po skončení hodiny se v něm vracejí zpět do školy. Někteří žáci cvičili v nevhodné obuvi, případně v ponožkách, někteří neměli cvičební úbor vůbec. Výtvarná výchova je vyučována v kmenových učebnách. Výuku předmětů s výchovným zaměřením vedli jedna učitelka splňující podmínky odborné a pedagogické způsobilosti a dva vyučující bez odpovídajícího vzdělání.

Organizace tělesné výchovy je přizpůsobena podmínkám pronajímatelů, a proto výuka všech žáků (pomocné, zvláštní, popřípadě základní a praktické školy) v Unhošti i ve Stochově probíhá společně. Názorné ukázky učeného pohybu nebo dovednosti nechyběly. V jedné hodině (pracoviště Stochov) ale nebylo jejich nesprávné provádění opravováno. Několik dětí se ve stejné třídě z důvodů nerespektování úrovně jejich pohybových dovedností nezapojilo do výuky. Vyučující při hrách u žáků většinou dobře rozvíjeli pohotovost a pozornost, vedli je k dodržování jednoduchých herních pravidel. Pozitivně třeba hodnotit další nabídku školy na pracovišti ve Stochově v případě, že se žáci nemohou buď momentálně nebo dlouhodobě účastnit tělesné výchovy. Souběžně s tělesnou výchovou je organizována pohybová výchova, která byla realizována v učebnách.

Hodiny výtvarné výchovy měly různou úroveň. V jednom případě stanovený cíl neodpovídal hlavnímu záměru tohoto předmětu, tj. rozvíjení estetického cítění, vkusu a tvořivosti žáků. Stejný námět byl opakovaně (po více hodin) zpracováván stejnou „technikou“, kterou byla kresba s využitím počítače. Ve své podstatě se jednalo o překreslování téhož obrázku. Druhá hodina měla klasickou stavbu. Žáci měli k dispozici dostatek výtvarného materiálu a možnost uplatnit svoji fantazii, pracovali s chutí a se zájmem.

Motivace žáků ve sledovaných hodinách měla dobrou úroveň, hodnocení výkonu bylo prováděno vždy s ohledem na jejich individuální dispozice, vyučující je velmi často chválili. V komunikaci nebyly shledány nedostatky, vzájemné vztahy mezi vyučujícími a žáky jsou vynikající. Nedostatky byly v závěrečném hodnocení, někteří žáci v první a třetí třídě na pracovišti Stochov nejsou na vysvědčení ze všech výchovných předmětů hodnoceni.

Plánování má velmi dobrou úroveň, psychohygienické podmínky, motivování, organizace a metody výuky jsou průměrné, personální a materiální podmínky podprůměrné. V hodnocení jsou klady a nedostatky v rovnováze. Komunikace a interakce jsou vynikající. Výuka je celkově hodnocena jako průměrná.

Výuka ve zvláštní škole

Zvláštní škola je umístěna ve Stochově, v Unhošti a v Kačici, žáci jsou vyučováni podle Vzdělávacího programu zvláštní školy MŠMT ČR čj. 22 980/97-22.

Český jazyk, řečová výchova

Týdenní časová dotace hodin českého jazyka a řečové výchovy odpovídá ve všech ročnících realizovanému vzdělávacímu programu. Členění učiva v jednotlivých ročnících na jazykové vyučování a čtení, psaní a literární výchovu je v souladu s učebními osnovami. Všichni učitelé pracují s pomocí písemně zpracovaných tematických plánů pro jednotlivé ročníky. V jednom případě (ZvŠ - 2. ročník) byl tematický plán formální, vyučující plnila s žákyní osnovy nižšího ročníku, individuální vzdělávací plán nebyl zpracován. Některé tematické plány neobsahují časovou složku, jedná se jen o výčet učiva z osnov. Příprava vyučujících na hodiny byla velmi dobrá. Všechny přestávky, vyjma polední, jsou na pracovišti v Unhošti kráceny o pět minut. Tím je porušováno ustanovení § 9 odst. 2 Vyhlášky MŠMT ČR č. 291/1991 Sb., o základní škole.

Bylo sledováno celkem osm hodin u šesti učitelů, z toho u třech odborně a pedagogicky způsobilých pro výuku ve speciální škole, u jedné pedagogicky způsobilé učitelky a dvou bez příslušné kvalifikace. Pro výuku byly výhradně využívány kmenové třídy, jejich prostředí je dostatečně podnětné ve Stochově. Třídy na odloučených pracovištích jsou většinou málo stimulující, především v nich chybí přehledy probíraného učiva. Učebna v Kačici svými rozměry neposkytuje prostor pro relaxaci dětí. Vybavení učebními pomůckami a učebnicemi je na běžné úrovni.

Struktura většiny hodin odpovídala věku žáků i výukovým cílům. Vnitřní diferenciací výuky spočívala v zohledňování těch žáků, kteří nemohou bez příslušné redukce učiva zvládnout nároky zvláštní školy. S těmito žáky bylo individuálně pracováno, schopnějším nebyly, vyjma jedné hodiny, doplňující úkoly zadávány. Jedna hodina byla vedena vynikajícím způsobem. Byla charakteristická názorností a nápaditou motivací, vyučující využila toho, že se žáci vzájemně velmi dobře znají, učivo procvičovala různými, pro ně zajímavými formami, učební pomůcky zvolila účelně. V ostatních hodinách, které byly hodnoceny jako velmi dobré a průměrné, byla výuka méně názorná, zařazování relaxačních prvků ojedinělé a využívání učebních pomůcek v některých případech málo účelné. Vyučující často uplatňovali mezipředmětové vztahy. Učivo procvičovali samostatnou prací i prací žáků u tabule pod přímým vedením.

Ve většině hodin byli žáci k činnostem velmi dobře motivováni. Byly jim zadávány pouze úkoly, které mohli zvládnout, za svůj výkon byli často chváleni, povzbuzováním byla

posilována jejich sebedůvěra. Kdykoliv se mohli na vyučujícího obrátit s dotazy. O správnosti svého výkonu byli průběžně informováni. Vyučující je nepřetěžovali rozsáhlými písemnými pracemi.

Atmosféra hodin se vyznačovala vzájemnou důvěrou, úroveň pracovních návyků žáků a vědomostí byla velmi dobrá.

Komunikativní dovednosti byly ale rozvíjeny jen ojediněle. Vyučující někdy používali obecnou češtinu. Prvky řečové výchovy nebyly v hodinách ostatních předmětů zařazovány. V rámci skupinové organizace řečové výchovy použité metody a formy práce (dechová a artikulační cvičení, cvičení na rozvoj fonemického sluchu, slovní hry, vyprávění atd.) dobře odpovídaly cílům předmětu. Vyučující přistupovala k řízení výuky tvořivě, zájem žáků o činnost vzbudila buď herními situacemi nebo obrázky. Aktivní zapojení dětí příznivě ovlivňovalo kladné hodnocení. Individuální logopedická péče zajišťovaná logopedkou SPC, byla zaměřena na nácvik správné výslovnosti hlásek a jejich následnou fixaci. Při vyvozování hlásek se negativně projevila krátká praxe logopedky.

Plánování, příprava výuky a personální podmínky jsou hodnoceny jako velmi dobré, materiální a psychohygienické podmínky mají převážně průměrnou úroveň. Organizace, metody a formy, motivace a hodnocení, interakce a komunikace byly velmi dobré.

Výuka českého jazyka je celkově velmi dobrá.

Blok přírodovědních předmětů (prvouka, přírodověda, vlastivěda, matematika, fyzika)

Všechny přírodovědní předměty jsou vyučovány v hodinových dotacích, které odpovídají schválenému vzdělávacímu programu. Časové tematické plány učiva jsou funkční a v souladu s učebními osnovami. U některých žáků se vyučující řídí individuálními vzdělávacími plány, výukové cíle jsou dobře přizpůsobeny schopnostem žáků. Učitelé plánování a přípravě výuky věnují většinou potřebnou pozornost.

Čtyři ze sedmi hodin byly odučeny pedagogy splňující podmínku odborné a pedagogické způsobilosti, dvě hodiny učiteli splňující pouze pedagogickou způsobilost a jedna neaprobovaně. Kvalita výuky je značně ovlivněna též osobnostními předpoklady jednotlivých učitelů. Výuka probíhá v kmenových učebnách, prostředí je v nich pro výuku sledovaných předmětů většinou nepodnětné. Materiální podmínky pro výuku jsou sice standardní, ale vyučující dostupné učební pomůcky málo používali. Kromě hodiny fyziky a matematiky pracovali převážně s učebnicí. K názorné prezentaci učiva nejčastěji využívali jen drobný obrazový materiál. Všechny přestávky mezi hodinami jsou ve zvláštní škole v Unhošti, s výjimkou polední, kráceny. Tím je porušováno ustanovení § 9 odst. 2 Vyhlášky MŠMT ČR č. 291/1991 Sb., o základní škole.

Výuka matematiky se vyznačovala činnostním učením a důsledným procvičováním s odpovídající průběžnou kontrolou a hodnocením. Nové učivo v hodině fyziky bylo sice prezentováno názorně, vyučující si ale neověřoval, zda žáci učivu porozuměli, chyběla kontrola samostatné práce. Bylo zřejmé, že někteří žáci učivu neporozuměli a o výuku ztratili zájem. Hodiny ostatních přírodovědních předmětů měly klasickou stavbu. Opakování bylo realizováno účelně, nové učivo na něj dobře navazovalo. Na procvičování a upevňování učební látky měli žáci dostatek času. Při zadání samostatné práce si učitelé ověřili, zda ji žáci správně pochopili, při řešení úkolů jim individuálně pomáhali a radili. Jejich výkony průběžně kontrolovali a hodnotili, respektovali přitom jejich dispozice, v jedné hodině byli žáci vedeni ke vzájemné kontrole. Pro diferencovaný přístup jsou v některých třídách vytvořeny velmi dobré podmínky i vzhledem k personálnímu zajištění (asistenti učitele).

Učitelé žáky k činnostem motivovali povzbuzováním a odkazem na jejich vlastní zkušenosti.

Vyučující jen ojediněle v závěru hodiny hodnotili splnění výukového cíle. Nedostatky jsou ve výročním hodnocení, žáci první a třetí třídy ve Stochově nejsou na vysvědčeních ze všech výchovných předmětů hodnoceni.

Komunikační dovednosti nebyly v hodinách rozvíjeny, učitelé žákům tolerovali jednoslovné odpovědi, rovněž způsob, jakým kladli otázky, děti nestimuloval k souvislejšímu mluvnímu projevu. Komunikace mezi žáky a učiteli byla přátelská, z atmosféry hodin byla patrná úcta, empatie a laskavý přístup všech vyučujících k žákům.

Ve sledovaném bloku přírodovědních předmětů v plánování a přípravě výuky převažují pozitiva. Personální a materiální podmínky jsou průměrné. Psychohygienické podmínky výuky, organizace, formy a metody jsou hodnoceny jako velmi dobré. V motivaci, hodnocení, interakci a komunikaci převažují pozitiva. V hodnocení jsou pozitiva a negativa v rovnováze.

Výuka přírodovědních předmětů je celkově hodnocena jako velmi dobrá.

Předměty s výchovným zaměřením (pracovní vyučování, tělesná a občanská výchova)

Týdenní hodinová dotace předmětů s výchovným zaměřením je v souladu s učební plánem. Časové tematické plány učiva korespondují s osnovami a jsou dodržovány. Někteří vyučující zpracovávají tematické plány jen na jedno pololetí. Příprava na výuku byla většinou solidní. Vyjma jedné hodiny pracovního vyučování byly výukové cíle stanoveny. Výuku pracovního vyučování vedli odborně a pedagogicky způsobilí učitelé; výuku tělesné výchovy jedna učitelka s odpovídajícím vzděláním, jedna s pedagogickou způsobilostí a dva učitelé bez příslušné kvalifikace; občanskou výchovu učitelka bez odborné způsobilosti.

Občanská výchova se vyučuje v kmenových učebnách, tělesná výchova ve stejných prostorách jako v pomocné škole (viz str. 4). Navíc je využívána nevytápěná tělocvična TJ Sokol v Kačici. Podmínky pro výuku pracovního vyučování jsou velmi dobré ve škole v Unhošti, kde je k dispozici standardně vybavená dílna, cvičná kuchyně a rozlehlý, dobře udržovaný pozemek se skleníkem. Jednoduché dílenské práce se vyučují ve třídách. Dílna ve škole ve Stochově je malá a nedostatečně vybavená, dílenské práce jsou vyučovány v pronajatých prostorách místní základní školy. Pro přípravu jídel jsou na tomto pracovišti jako cvičné kuchyně využívány jídelny žáků.

Po stránce organizační i metodické byly hodiny většinou velmi dobře vedeny, tempo výuky i náročnost požadavků vždy přizpůsobovány možnostem žáků. Vyučující je motivovali zpravidla praktickým využitím zhotoveného výrobku a častou pochvalou. V hodině občanské výchovy měli možnost žáci své zkušenosti také sami vyjádřit. Velmi dobře byla řízena jedna hodina dílenských prací (Unhošť). Žákyně byly vedeny ke správnému výběru a zacházení s náradím, učitel je neustále nabádal k sebekontrolě, případně k logickému vyvození postupu, jak případný nedostatek opravit. Všichni vyučující žákům podle potřeby individuálně pomáhali, opakovaně vysvětlovali pracovní postupy. Žáci pracovali s chutí a zájmem. O bezpečnosti práce je vyučující vždy poučili.

Výuka tělesné výchovy probíhá nekoedukovaně. Dostatečná pozornost nebyla věnována používání vhodného cvičebního úboru a obuvi. Úvodní část vyučující v některých případech nevyužili k dostatečnému zahřátí organismu. Předcvičování bylo sice kvalitní, ale individuální dopomoc pro správné provádění cviků uplatňovali jen vyučující v Unhošti. Při gymnastických cvičích byla kvalitně zabezpečována dopomoc a záchrana. Zařazeny byly také míčové hry. Malá pozornost byla věnována metodické přípravě pro nácvik základní manipulace s míčem (přihrávka, střelba aj.), která by umožnila kvalitní průběh míčové hry. Žáci byli vedeni k dodržování jednoduchých herních pravidel. Slovní hodnocení výkonu bylo taktí. Stejně jako

v pomocné škole se žáci, kteří necvičí, účastní pohybových her.

V hodinách předmětů s výchovným zaměřením byla pravidla pro komunikaci volnější a žáci je dodržovali. Namátkovou kontrolou bylo zjištěno, že žáci první a třetí třídy ve Stochově nejsou na vysvědčení z předmětů s výchovným zaměřením hodnoceni.

Plánování, personální a psychohygienické podmínky jsou nadprůměrné. Materiální podmínky (s nejčtenějšími nedostatky pro výuku tělesné výchovy), organizace, metody, komunikace, hodnocení a motivace mají průměrnou úroveň.

Ve výuce předmětů s výchovným a zaměřením jsou pozitiva a negativa v rovnováze.

Výuka ve speciální základní škole pro tělesně postižené

Speciální základní škola pro tělesně postižené (Vzdělávací program Obecná škola MŠMT ČR čj. 12 035/97-20) - je umístěna v Unhošti. V této třídě je zařazen jeden tělesně postižený žák, jeden žák s více vadami, převažují žáci se specifickou vývojovou poruchou učení a chování (celkem čtyři). Druh školy neodpovídá zdravotnímu postižení zařazených žáků.

Blok předmětů (český jazyk, matematika, fyzika, vlastivěda, zeměpis, tělesná výchova)

Týdenní hodinová dotace sledovaných předmětů odpovídá ve všech třech ročnících zvolenému vzdělávacímu programu. Zpracované tematické plány jsou v souladu s učebními osnovami. Dodržování osnov nebylo možné z objektivních důvodů v rámci inspekce kontrolovat - dle vzdělávacího programu Obecná škola se ve škole vyučuje prvním rokem. Úroveň přípravy na výuku byla ve dvou hodinách velmi dobrá, ve dvou byly shledány výrazné nedostatky.

Počet žáků ve třídě základní školy je o dva vyšší než je kapacita uvedená v Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních a školských zařízení čj. 11 082/99-21. Výuka probíhá v kmenové třídě, která je vzhledem k zdravotním problémům většiny žáků (lehká mozková dysfunkce) prostorově nevyhovující, neumožňuje jim nutnou relaxaci. Tento nedostatek není kompenzován ani o přestávkách, chybí prostory pro aktivní relaxaci, přestávky jsou kráceny. Tím je porušováno ustanovení § 9 odst. 2 Vyhlášky MŠMT ČR č. 291/1991 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů. Negativní dopad na soustředěnost dětí měla i nedostatečně vyvětraná třída. V podnětnosti učebny pro výuku (přehledy učiva, informační materiály, práce dětí) jsou značné rezervy. Podmínky pro výuku tělesné výchovy jsou stejné jako ve zvláštní škole v Unhošti. Všichni žáci na tomto pracovišti mají hodiny tělesné výchovy ve stejnou dobu. Výuka tělesné výchovy není učiteli dobře koordinována. Vyučující se předem nedomluvil, které nářadí bude v hodině potřebovat, což vedlo k chaotické organizaci výuky.

Vybavení učebnicemi a dalšími učebními texty je standardní. Didaktickou techniku má škola k dispozici v postačující míře, její využití v průběhu výuky však nebylo zaregistrováno.

Výuku dvou hodin vedli učitelé s odpovídajícím vzděláním, jednu hodinu učitelka splňující podmínku pedagogické způsobilosti a jedna hodina byla odučena nekvalifikovaně. Vzhledem ke vzdělávacím potřebám žáků a ke složitému organizování výuky při práci s více ročníky spolupracoval ve třech hodinách s vyučujícími asistent (náhradní vojenská služba).

Citelně slabá místa měla výuka vlastivědy a zeměpisu. Žáci nové poznatky přijímali jen pasívně, výklad vyučujícího spočíval ve čtení textu z učebnice. Výuka naprosto postrádala názornost a prvky aktivního učení. Nedostatečná vytiženost dětí a jednotvárnost výukových metod měly za následek nezvládnuté, nebo spíše tolerované výchovné problémy. Někteří žáci používali vulgární výrazy, volně se pohybovali po třídě a svačili. Absence odborné způsobilosti se v jedné hodině fyziky projevila metodickými chybami učitele, na druhé straně tomuto

vyučujícímu nelze upřít ani kladné stránky výuky. Žákům nepředkládal hotové poznatky, vedl je k vyvozování jednoduchých logických soudů a ke vzájemné kooperaci, zařazoval činnosti učení. Též ve zbývajících hodinách, vyjma hodiny matematiky, se činnosti málo střídaly, vnitřní diferenciaci podle možností a schopností žáků byla uplatňována ojediněle. V hodině českého jazyka si žáci měli možnost vyhledávat potřebné informace, tuto dovednost zvládali jen s pomocí učitelky. Kontrola výsledků samostatné práce žáků byla prováděna v potřebném rozsahu. Při výuce tělesné výchovy nebyla dostatečně využita úvodní, rušná část hodiny. Učitel žákům nepředváděl cviky precizně, ani nesprávné provádění cviků žáky neopravoval. Nízká četnost a nepřesnost prováděných cviků způsobily, že cvičení neplnilo svoji kompenzační a zdravotní funkci.

Sledované hodiny měly vzhledem k výukovým problémům většiny zařazených dětí zásadní nedostatky v metodách práce. Motorický neklid nebyl kompenzován pohybem ani zaměstnáváním žáků drobnými službami, v některých hodinách byli žáci často hlasitě napomínáni, chybělo vytváření určitého řádu či stereotypu (např. řád v rozvržení pracovní plochy pro předcházení rozptylování pozornosti; vysvětlování způsobů vhodného chování, stanovení pravidel pro komunikaci nebylo z hodin zřejmé).

Malou pozornost věnovali vyučující úvodní motivaci. V průběhu hodin nejčastěji motivovali pochvalou, ojediněle praktickým využitím poznatků. Hodnocení žáků bylo výhradně slovní a pozitivní. Pro rozvoj komunikativních dovedností žáci neměli prostor. V některých případech byla příčinou organizace výuky, jindy chyběl potřebný čas na promýšlení odpovědi na zadanou otázku a vedení žáků k souvislému a spisovnému vyjadřování.

Plánování a příprava výuky, materiální podmínky, motivace a hodnocení jsou průměrné, organizace a metody práce mají výrazné nedostatky, v personálním zabezpečení výuky převažují z hlediska odborné a pedagogické způsobilosti vyučujících pozitiva. Psychohygienické podmínky mají citelně slabá místa. Úroveň interakce a komunikace je průměrná.

Celkově je kvalita výuky v základní škole hodnocena jako průměrná.

Výuka v praktické škole

Praktická škola pro žáky s více vadami je umístěna v Kačici a v Unhošti. Studijní obory: Praktická škola s dvouletou přípravou - 63-42-3/00 - Péče o rodinu a vedení domácnosti; Praktická škola s tříletou přípravou - 63-43-3/00 - Práce ve zdravotnickém a sociálním zařízení; Praktická škola s tříletou přípravou - 63-43-3/00 - Péče o rodinu a vedení domácnosti a práce v zahradnictví. V dalším roce škola obor Péče o rodinu a vedení domácnosti a práce v zahradnictví nebude nabízet, v tomto školním roce má již pouze třetí ročník.

Blok předmětů (praktická cvičení, výpočetní technika, ruční práce, rodinná a tělesná výchova, matematika)

Týdenní hodinová dotace všech předmětů sledovaných oborů se řídí schválenými vzdělávacími dokumenty. Zaveden je volitelný předmět zdravotní tělesná výchova a nepovinný předmět výpočetní technika. Učební osnovy jsou plněny, nedostatek byl shledán jen v předmětu matematika v prvním ročníku praktické školy s dvouletou přípravou. Probírané učivo není v souladu s učivem, které stanovují platné učební osnovy (např. jsou probírány násobky čísla 2). Individuální vzdělávací plány nejsou, vzhledem k rozumovým možnostem a schopnostem žáků, vypracovány. Časové tematické plány učiva jsou zpracovány a kromě zmiňované matematiky jsou v souladu s příslušnými osnovami. Úroveň jejich zpracování je různá, od funkčního až po formální.

Prostory pro výuku jsou vyhovující, čisté, účelně vybavené, jejich uspořádání umožňuje bezprostřední individuální kontakt s každým žákem. Prostředí tříd je, až na učebnu výpočetní techniky, podnětné. Vybavení počítačovou a didaktickou technikou má velmi dobrou úroveň. Subjektivně posuzované světelné, tepelné a hygienické podmínky byly v době inspekce v souladu s psychohygienickými požadavky. Vybavení učebními texty a pomůckami je standardní.

Z osmi vyučujících, u kterých bylo hospitováno, splňují čtyři podmínku pro odbornou a pedagogickou způsobilost. Odborná způsobilost učitelů je podle možností využívána.

Ve všech sledovaných hodinách byl výukový cíl jasně stanoven. Organizační pokyny, které žáci v průběhu hodin dostávali, byly jasně formulovány a podle potřeby i znovu individuálně objasněny. Cílem opakování učiva bylo především jeho upevnění, neboť nová učební látka na něj, zejména v matematice, bezprostředně navazovala. V hodinách praxe si žáci utvrzovali znalost technologických postupů, aby je mohli následně využít v konkrétních postupech a praktických činnostech. Ve dvou hodinách byli žáci přetěžováni teoretickými poznatky, zvolený metodický postup neodpovídal jejich možnostem. Výklad učitele byl ryze teoretický, zásadním způsobem chyběla názornost a ověření vyvozeného učiva v praktických činnostech. V ostatních hodinách byl kladen důraz na využití osvojovaného učiva hlavně v běžných životních situacích. Didaktická technika, přestože je ve škole k dispozici, byla využívána sporadicky. Zápisy na tabuli i v sešitech žáků byly přehledné, vyjadřující vzájemné vztahy i souvislosti.

Vyučující individuálně nediferencovali požadavky na žáky podle jejich schopností, ale v případě potřeby (hlavně těm méně úspěšným) jim poskytovali přímou individuální pomoc.

Učitelé kladli důraz na soustavnou sebekontrolu a odpovědnost, rozvíjení představivosti, komunikačních dovedností a podle schopností žáků i logického úsudku. Pozorně v průběhu hodiny sledovali, zda žáci probíranému učivu rozumějí. Ve dvou případech však metody této pravidelné zpětné vazby nebyly adekvátní, účinné a efektivní.

Vyučující žáky motivovali častými pochvalami, posilováním sebedůvěry ve vlastní schopnosti a dovednosti a zařazováním činností, ve kterých mohli žáci využít své praktické zkušenosti.

Hodnocení je chápáno jako součást výchovně vzdělávacího procesu. Znalosti žáků byly hodnoceny objektivně, přitom byl oceňován každý jejich pokrok. Nedostatkem byla absence hodnocení splnění výukových cílů v závěru vyučovacích hodin a shrnutí nově probraného učiva včetně připomenutí dovedností, které se žáci naučili.

Spolupráce a komunikace vyučujících se žáky je založena na vzájemné důvěře, která se projevovala přirozenou kázní a respektem žáků vůči dospělým. Na ojedinělé rušivé jevy vyučující reagovali bez emocí a klidně. Vedou žáky k samostatnosti v práci a zároveň u nich rozvíjejí smysl pro spolupráci a ochotu si pomáhat.

Plánování výchovně vzdělávacího procesu, příprava výuky, personální a materiální podmínky, motivace, organizace výuky i použité formy a metody práce jsou hodnoceny jako průměrné. V oblasti komunikace, interakce a hodnocení výrazně převažují pozitiva. Ve výuce jsou pozitiva a negativa v rovnováze.

Česká školní inspekce hodnotí úroveň výuky v přípravném stupni pomocné školy a ve zvláštní škole jako velmi dobrou. Průměrnou úroveň má výuka v pomocné, základní a praktické škole.

Kvalita výuky je celkově hodnocena jako průměrná.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Ředitelství školy předložilo ČŠI „Návrh koncepce,“ který obsahuje výhled o poskytování celoživotní komplexní péče o mentálně postižené, jež zahrnuje oblast vzdělávací, rehabilitační, psychologickou a lékařskou. Koncepční záměry byly stanoveny v době vzniku školy bez vymezení konkrétních prostředků pro jejich realizaci. Uvedené záměry jsou postupně důsledně naplňovány.

Dalším dokumentem, ze kterého činnost školy vychází, je „Plán hlavních úkolů ve školním roce 1999/2000.“ Ve své podstatě se jedná o jmenovitý seznam pracovníků, přehled prázdnin, obecné úkoly dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a přehled významných událostí roku (např. rok 1999 je vyhlášen mezinárodním rokem seniorů, 5. výročí založení školy v Kačici). Plán stanoví i některé úkoly přesahující rámec činnosti školy, např. dokončení rekonstrukce Domova dobré vůle. Budoucí program Domova dobré vůle sice dobře zapadá do vize komplexní péče, ale ve skutečnosti souvisí s aktivitami SPMP. Na uvedený dokument navazuje „Plán činnosti Soukromé speciální školy Slunce“ pro první a následně i pro druhé pololetí tohoto školního roku. Jsou v něm taxativně vyjmenovány úkoly, akce, porady a další činnosti sice s konkrétním datem realizace, ale bez uvedení osobní zodpovědnosti. Součástí zmiňovaného plánu je i plán hospitační činnosti.

Do systému plánování patří i rámcový plán odborných přednášek pořádaných Speciálně pedagogickým centrem Slunce, program rehabilitačních pobytů mentálně postižených apod. Vyučující zpracovávají časové tematické plány pro jednotlivé předměty a ročníky, pro některé žáky jsou vypracovávány individuální plány. Individuální vzdělávací programy nejsou vždy funkční, v některých případech mají podobu časových tematických plánů, učivo v nich není vzhledem k možnostem konkrétního žáka redukováno. Individuální plány sestavují pracovníci speciálně pedagogického centra ve spolupráci s učiteli. Seznámení rodičů s individuálním vzdělávacím programem není doloženo.

Průběžné vyhodnocování plnění plánů nebylo předloženo.

Plánování vychází z dobrých znalostí podmínek školy.

Oblast plánování má dobrou úroveň.

Organizování

Ředitelka delegovala veškeré kompetence týkající se řízení jednotlivých úseků na další pracovníky. Sama se zabývá úkoly spojenými hlavně s prezentací práce a nabídky školy a vize komplexní celoživotní péče o mentálně postižené na veřejnosti. Ředitelka touto prezentací získává pro školu a zejména pro na ni navazující zařízení značné finanční prostředky a věcné dary od sponzorů. V této oblasti je její činnost příkladná a výjimečná.

Pětičlenné vedení školy tvoří ředitelka, její dvě zástupkyně pro výchovně vzdělávací oblast (z toho jedna je současně jmenována statutární zástupkyní ředitelky školy), vedoucí speciálně pedagogického centra a ekonomka, která zároveň vede provozní zaměstnance. Obě zástupkyně pro vzdělávací práci řídí konkrétní pracoviště, jedna ve Stochově, druhá v Unhošti. V povinnostech zástupkyň ředitelky je i plnění úkolů vztahujících se k provozu Center sociální výchovy v Kačici a v Unhošti, které nejsou součástí školy. Vedením školy v Kačici je pověřen učitel bez odborné a pedagogické způsobilosti, který je přímo podřízen zástupkyni ve Stochově. Kompetence ostatních pracovníků jsou rovněž konkrétně stanoveny. Vysoké pracovní vytížení obou zástupkyň vyplývající z řízení škol a z jejich odpovědnosti za

organizování dalších aktivit, včetně aktivit SPMP, přináší problémy v kontrolní činnosti, na ni navazujícím odborném metodickém vedení učitelů, pomoci začínajícím pedagogům a v orientování se v právních normách.

Poradním orgánem je pedagogická rada organizovaná společně pro všechny pracovníky dvakrát ročně, v pololetí a v závěru školního roku. Jednotlivá pracoviště svolávají pedagogickou radu ještě každé čtvrtletí. Rada projednává výsledky vzdělávací práce, konkrétně hodnotí výsledky učení žáků, případně projednává jejich přerazení. Seznamuje rovněž s obsahem odborných seminářů a konferencí, které vyučující absolvovali. Společných jednání rady se zúčastňují i pracovnice speciálně pedagogického centra, které případně pomáhají s řešením konkrétních problémů jednotlivých žáků.

V předávání informací uvnitř školy převládá osobní jednání založené na důvěře v zodpovědnost každého pracovníka. V případě potřeby jsou operativně svolávány pracovní porady.

Řád školy je zpracován v souladu s právní normou s tím, že povinnosti pracovníků školy jsou uvedeny v jeho příloze. Předložené řady odborných pracoven jsou funkční. Řady tělocvičen nejsou zpracovány, což je v rozporu s ustanovením § 7 odst. 5 Vyhlášky MŠMT ČR č. 291 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů. Jsou využívány řady jejich provozovatelů (tj. ZŠ Stochov a ZŠ Unhošť, TJ Sokol Kačice), škola je ale nemá k dispozici.

Organizace výchovně vzdělávací činnosti je ve zvláštní a pomocné škole v Unhošti v rozporu s § 9 odst. 2 Vyhlášky MŠMT ČR č. 291/1991 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů. Přestávky jsou mezi 1. a 2., 3. a 4., 5. a 6., 7. a 8. hodinou kráceny na pět minut, mezi 2. a 3. hodinou na patnáct minut. Na ostatních pracovištích nebyly nedostatky zjištěny. Ředitelka tento nedostatek během konání komplexní inspekce odstranila.

Čtyřikrát v průběhu školního roku se konají třídní schůzky, účast rodičů na nich není vysoká. Ti jsou o výsledcích vzdělávání a chování svých dětí informováni prostřednictvím notýsků a přímým jednáním s vychovatelem či učitelem při svážení dětí do školy, případně jejich odpoledním předáváním po skončení vyučování.

Žáci mohou sdělit učitelům svá přání nebo podněty prostřednictvím tzv. „Sluneční schránky“. Pro mnohé z nich je ale tato možnost pouze formální, neboť se nedokáží vyjádřit ani písmem ani kresbou. Přesto její zavedení svědčí o snaze pedagogického sboru pomoci žákům řešit jejich problémy.

Škola je rodičům otevřená pro všechny akce, které organizuje. Pro rodiče pořádá dny otevřených dveří a různé besídky, nabízí jim účast na besedách s pracovníky SPC, popřípadě s dalšími odborníky. Škola se velmi intenzívně prezentuje širší veřejnosti. Organizuje i kulturní akce, např. koncerty a prodejní výstavy prací žáků.

Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 1998/1999 je zpracována, nezachovává ale strukturu stanovenou § 17e odst. 2c Zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů. Postrádá údaje o praxi zaměstnanců školy. Kvalifikovanost a aprobovanost pracovníků je v uvedené zprávě zmiňována obecně jako „odpovídající pro dané typy škol“, což neodpovídá skutečnosti. Odborná a pedagogická způsobilost učitelů nebyla v loňském školním roce 100%. Ve výroční zprávě jsou prezentovány jako aktivity školy i akce, které pořádá Sdružení pro mentálně postižené.

Výroční zpráva o hospodaření školy neobsahuje údaje o výdajích a informace o výsledcích kontrol hospodaření provedené školským úřadem, což je v rozporu s § 17e odst. 2c) a 3c) výše uvedené vyhlášky.

Při zařazování žáků do tříd nebylo postupováno v souladu s metodickým pokynem MŠMT ČR čj. 18 276/98-20 k postupu při úpravě vzdělávacího procesu škol a školských zařízení -

ředitelka školy nepředložila schválenou úpravu výchovně vzdělávacího procesu školy týkající se sdružování tříd. Při zařazování žáků do jednotlivých tříd je zohledňováno několik aspektů. Jsou to především filosofie školy, kterou je maximální integrace i těžce mentálně postižených žáků, bydliště žáků a jejich povahové vlastnosti. Ve stejné třídě jsou tudíž žáci vyučováni podle různých vzdělávacích programů. Tato organizace má své přednosti i nedostatky. Pozitivem jsou zcela jistě zmiňovaná integrace a s ní spojená výchova ke vzájemné pomoci a toleranci žáků a vytváření bezproblémových třídních kolektivů. Negativem je, že v tak různorodém kolektivu (např. složení II. třídy: základní škola - 4. ročník, zvláštní škola - 1., 2. a 4. ročník, pomocná škola - 1. a 2. ročník středního stupně) není všem žákům v oblasti vzdělávání poskytována adekvátní individuální péče. Tento problém se týká především schopnějších žáků a žáků s hlubokým mentálním postižením zařazených do jiné třídy než rehabilitační (viz bod Další zjištění - experimentální ověřování).

V názvu školy není uveden název ulice a číslo hlavní budovy, což je v rozporu s ustanovením § 6 Vyhlášky č. 353/1991 Sb., o soukromých školách.

Na základě uvedených zjištění jsou v organizování pozitiva a negativa v rovnováze.

Vedení a motivování pracovníků

Základními prostředky pro vedení pedagogických pracovníků jsou pedagogické rady a provozní porady, diagnostická sezení a individuální pohovory s jednotlivými pracovníky.

Vedení školy důsledně vyžaduje od učitelů a vychovatelů rozšiřování odborného vzdělání. Účast pedagogických pracovníků na vzdělávacích akcích organizovaných SPC a dalšími odbornými institucemi je vysoká. V současné době pět pedagogů studuje, z toho dvě vyučující speciální pedagogiku pro učitelky mateřských škol, jedna vychovatelka tělesnou a pracovní výchovu tělesně postižených a jedna učitelství pro I. stupeň ZŠ. Učitelka praktické školy studuje vyšší odbornou pedagogickou školu. Absolvováním uvedených typů studia vyučující ale nezískají odpovídající odbornou a pedagogickou způsobilost.

Pomoc začínajícím nebo nekvalifikovaným pedagogům je zajišťována zejména formou náslechu, metodické sdružení ani předmětové komise nejsou zřízeny. Z inspekčního zjištění vyplývá, že odborná metodická pomoc není dostatečně účinná.

Kritéria pro přiznávání nadtarifních složek platu zohledňují především aktivity nad rámec běžných povinností. Osobní příplatek byl přiznán jedenácti pedagogickým pracovníkům.

Posuzování kvality práce pedagogických pracovníků se provádí hlavně při hospitačních rozbořech, při nichž se i oni sami hodnotí. Sebehodnocení školy je uvedeno ve výroční zprávě.

Ve vedení a motivování pracovníků jsou pozitiva a negativa v rovnováze.

Kontrolní mechanismy

Kontrolní činnost je plánovitá pro oblast vzdělávací práce, ostatní oblasti kontroly jsou vymezeny jen v pracovních náplních vedoucích pracovníků. Plány hospitační činnosti mají různou úroveň. V jednom případě plán postihuje všechny učitele dané školy, jsou v něm konkrétně uvedeny i sledované předměty. V druhém případě je plán výkazem o provedených kontrolách. Ředitelka podle rozpisu pravidelně kontroluje především organizaci provozu školy na jednotlivých pracovištích, kontrolu provádí někdy i namátkově, v menším rozsahu než její zástupkyně také hospituje.

Dokladem kontroly výchovně vzdělávacího procesu jsou hospitační záznamy. Jejich rozbor a rozbor hodin zhlédnutých spolu se školními inspektory ukázaly, že hodnocení výchovně vzdělávacího procesu je orientováno především na popis průběhu vyučovacích hodin, nikoliv

na hodnocení kvality výuky. Hospitační záznamy naznačují nízkou náročnost vedoucích pracovníků, pouze sporadicky obsahují kritické připomínky. Soustavné kladné hodnocení vyučujících dostatečně nemotivuje ke zkvalitňování vlastní práce. Kvalitní analýza vzdělávacího procesu nemá v případě jedné zástupkyně oporu o dostatečnou psychopedickou zkušenost.

Vzhledem k četným nedostatkům ve vedení povinné dokumentace (používání nesprávných tiskopisů - katalogové listy, chybějící zápisy v třídních knihách, nesprávně vyplněná vysvědčení, chybné stanovení týdenní časové dotace předmětů v rozvrhu dvou tříd) je zřejmé, že tato oblast kontroly je prováděna nedůsledně.

I další inspekční zjištění svědčí o formálnosti kontroly. V prvním ročníku praktické školy s dvouletou přípravou obsah učiva probíraného v tomto školním roce nekorresponduje v předmětu matematika s učebními osnovami, chybí individuální vzdělávací plány pro tělesnou výchovu žáků přípravného stupně a českého jazyka ve druhém ročníku zvláštní školy (u jedné žákyně).

Kontrolní mechanismy jsou málo účinné, oblast vykazuje zásadní nedostatky.

Řídící práce školy má celkově průměrnou úroveň.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Komplexní rehabilitační péče

Škola svojí nabídkou vytváří mentálně postiženým občanům nové perspektivy integrace do širší společnosti, popřípadě zapojení do pracovního procesu. Poskytovanými službami vycházejí škola a SPMP vstříc nejen postiženým občanům, ale i jejich rodinám. Těsná spolupráce obou subjektů umožňuje realizovat péči v nadstandardním rozsahu.

Aktivita sdružení navazují na činnost školy. SPMP zřizuje a provozuje tato vlastní zařízení: Stanice pomoci pro děti a rodiče v tíživé životní situaci, chráněné bydlení s asistenční službou, Centrum sociální výchovy a buduje Domov dobré vůle v Nouzově. Škola uvolnila část svých prostor v Kačici pro Centrum sociální výchovy a naopak využívá budovu SPMP v Unhošti. Ve Stochově prostory školy využívá Stanice pomoci. Prostřednictvím SPMP je realizována řada projektů, např. psychorehabilitační pobyty v ČR, ozdravné pobyty u moře, jízdy na koni, aukce dětských obrázků a benefiční koncerty ve prospěch Domova dobré vůle atd., kterých se účastní kromě žáků speciální školy i jiní zdravotně postižení občané. V rámci projektu sdružení *Integrace zdravotně postižených* se děti v Unhošti zapojují do rukodělného kroužku, do kroužku keramiky a práce na počítači společně s dětmi zdravými.

Speciálně pedagogické centrum

Speciálně pedagogické centrum Slunce (dále jen centrum) poskytuje péči mentálně postiženým klientům a klientům s více vadami. Centrum sídlí v budově speciální školy ve Stochově, jedenkrát v týdnu poskytuje své služby na odloučeném pracovišti školy v Unhošti. Roční plán práce centra na školní rok 1999/2000 reaguje na poptávku a vychází z depistáže postižených dětí.

Centrum má celkově v evidenci 130 stálých klientů, zajišťuje kromě depistáže, diagnostiku, reedukaci a kompenzaci zjištěných vad formou dlouhodobé ambulantní péče, popř. péče poskytované přímo v rodině nebo v jiných školách či zařízeních. Zabezpečuje individuální a

skupinovou logopedickou terapii, sociálně-právní poradenství, pomáhá při individuální integraci žáků, pořádá a organizuje odborné přednášky a besedy, zprostředkovává další odbornou péči (pediatr, neurolog, rehabilitační lékař apod.), zapůjčuje spec. pomůcky a odbornou literaturu. Centrum i přesto, že eviduje klienty s více vadami, není schopné vlastními silami zajistit odbornou péči pro žáky se smyslovým postižením, a proto spolupracuje podle potřeby s dalšími odbornými pracovišti.

V centru působí pracovníci s požadovaným vzděláním: psychologka, logopedka, dvě sociální pracovníce, tři speciální pedagožky a tři externí pracovníci (dohromady 4,5 pracovního úvazku). Ředitelka podporuje rozšiřování odborného vzdělání pracovníků centra formou dalšího studia a účasti na seminářích či kurzech.

Prostorové podmínky centra jsou ve vztahu k počtu klientů a způsobu práce s nimi vyhovující, mají dobrou estetickou úroveň. Na pracovišti ve Stochově jsou k dispozici čtyři místnosti - tři odborné (kde pracuje logopedka, speciální pedagožka a psychologka) a jedna místnost využívaná jako čekárna, herna, někdy i jako pracovna. Škola případně poskytuje centru i další prostory.

Vybavení pomůckami pro diagnostickou a terapeutickou činnost je velmi dobré. Škála psychologických testů a odborná literatura z oblasti psychologické, speciálně-pedagogické i sociologické jsou průběžně obnovovány.

Centrum vede dokumentaci v souladu s právní normou, nedostatky nebyly shledány. Pracovníci mají ke všem potřebným údajům přístup, důvěrné informace jsou před případným zneužitím řádně zabezpečeny.

Personální podmínky centra jsou vynikající, materiální zabezpečení jeho činnosti a psychohygienické podmínky jsou velmi dobré. Kvalita práce speciálně pedagogického centra nebyla hodnocena.

Školní družina, školní klub

V rozhodnutí o zařazení do sítě škol a školských zařízení jsou školní družina a školní klub zařazeny jako samostatná zařízení, v praxi na všech pracovištích fungují jako zařízení společná. Školní družina a školní klub zajišťuje provoz pouze v odpoledních hodinách, na pracovišti v Kačici i ráno. V tomto školním roce je otevřeno celkem 6 oddělení.

Ke své činnosti využívá školní družina a klub kmenové třídy, prostory rehabilitační třídy, při pěkném počasí terasu a zahrady. Z celkového počtu šesti vychovatelek je pouze jedna pedagogicky a odborně způsobilá pro práci ve školní družině, jedna je pedagogicky způsobilá, ostatní jsou nekvalifikované. Na pracovišti ve Stochově vedou výchovnou činnost jedenkrát v týdnu i učitelé. Celoroční rámcový program školní družiny je rozčleněn na tělovýchovné, integrační, výtvarné, pracovní a zájmové aktivity (hudebně-pohybové, poznávací a kulturní, práce s keramickou hlinou, jízda na koni a také pravidelné týdenní návštěvy fitnesscentra a bazénu v hotelu Galerie v Unhošti).

Ve školní družině a klubu je vedena předepsaná dokumentace řádným způsobem.

Školní družina vhodně doplňuje činnost školy, úroveň její práce hodnotí ČŠI jako příkladnou, personální podmínky jsou z hlediska odborné a pedagogické způsobilosti vychovatelů nevyhovující.

Experimentální ověřování modelu vzdělávání těžce mentálně postižených žáků

Od školního roku 1998/1999 je škola zařazena do experimentálního ověřování modelu vzdělávání těžce mentálně postižených žáků v rehabilitačních třídách. Počet hodin

učebního plánu je v souladu s pokynem MŠMT ČR čj. 14 952/98-24 - Vzdělávání dětí a mládeže s těžkým mentálním postižením v rehabilitačních třídách pomocné školy.

Při realizaci experimentu škola splňuje následující podmínky stanovené v uvedeném pokynu:

- Třída je velmi dobře vybavena velkým množstvím pomůcek a speciálních kompenzačních pomůcek. Žáci v ní mají zázemí pro aktivní činnosti i pro relaxaci. Prostředí třídy jim poskytuje velké množství podnětů.
- Doprava žáků do školy a ze školy je s rodiči smluvně zajištěna.

V experimentálním ověřování bylo zjištěno nedodržení některých podmínek stanovených uvedeným pokynem:

- Rehabilitační třída není zřízena jako samostatná třída, ale jsou v ní zařazeni i žáci přípravného stupně pomocné školy, pět žáků je zařazeno do třech tříd společně se žáky zvláštní a pomocné školy. Během inspekce se jedné žákyni zařazené ve třídě zvláštní a pomocné školy nedostávalo podnětů adekvátních jejímu postižení. Cílená stimulace na rozvíjení smyslového vnímání, motoriky, popř. alternativních forem komunikace nebyla ve výuce realizována. Jedinou nabídkou pro ni bylo pasivní sledování činností ostatních dětí bez jakéhokoliv podněcování k aktivitě ze strany vyučujícího. Ve druhé třídě se žákyní individuálně pracovala asistentka.
- Výuka v rehabilitační třídě je učiteli se speciálně pedagogickou kvalifikací zajišťována jen částečně. Na plný úvazek v ní působí učitelka bez odborné a pedagogické způsobilosti a jako druhý pedagog na částečný úvazek zástupkyně ředitelky, která má odpovídající vzdělání. Po zbývajících dobu vykonává funkci druhého pedagoga civilní služba, přijatá na pomoc s přepravou imobilních žáků. V ostatních třídách působí vždy jeden učitel s odpovídajícím vzděláním a vychovatel školní družiny nebo asistent.
- Individuální vzdělávací plány nejsou zpracovány. Toto zjištění je v rozporu s § 4 odst. č 9 Vyhlášky MŠMT ČR č. 127/1997. Přesto v materiálu „Odpovědi na otázky k rehabilitačnímu programu pomocné školy“ ze dne 28. ledna 1999 zaslané řešitelce rezortního výzkumu (Výzkumný ústav pedagogický v Praze) je uvedeno, že výuka probíhá dle individuálních vzdělávacích plánů, na jejichž zpracování se podíleli pracovníci Speciálně pedagogického centra.
- Závěrečná hodnotící zpráva na konci školního roku 1998/99 nebyla zpracována.

Některé podmínky experimentálního ověřování modelu vzdělávání těžce mentálně postižených žáků nebyly dodrženy.

Vyhodnocení dotazníkové ankety

V rámci komplexní inspekce se rodiče mohli zúčastnit dotazníkové ankety.

Rodiče byli se všemi sledovanými oblastmi (vzdělávací nabídka školy, vybavenost školy, poskytování prostoru pro individuální rozvoj dítěte, informovanost o školních výsledcích dítěte) buď zcela nebo spíše spokojeni, chválili hlavně přístup učitelů k žákům a jejich ochotné a vstřícné jednání. Často uváděli, že tato škola jako jediná jejich těžce zdravotně postižené dítě přijala. K činnosti školy měli jen ojedinělé připomínky, které se týkaly vzájemného informování učitelů, kvality výuky českého jazyka, vybavení školy a stravování, požadovali rozšíření rehabilitační a logopedické péče a nabídky zájmových kroužků.

Rodiče hodnotí práci školy velmi příznivě.

Civilní služba

Civilní služba je přijatá, dle sdělení ředitelky, na pomoc s přepravou imobilních žáků. Pracovní náplň osoby vykonávající civilní službu ředitelka nepředložila. Ve skutečnosti civilní služba působí jako další pedagogický pracovník, ve smyslu Vyhlášky o speciálních mateřských školách a speciálních školách č.127/1997 Sb., což je v rozporu s Metodickým pokynem MŠMT ČR čj. 23 318/99-24 k zabezpečení výkonu civilní služby ve školách a školských zařízeních.

Soukromá školní jídelna

Soukromá školní jídelna zabezpečuje stravování žáků školy i jejích zaměstnanců. Provoz zařízení je stanoven „provozním řádem“. Jídelna má k dispozici sklad na suché potraviny, sklad na brambory a zeleninu, lednice a chladicí box. Je stanovena doba výdeje obědů do přenosných nádob k dopravě do školy v Kačicích, pro zaměstnance školy i pro žáky. Jim výdej obědů v jídelnách zajišťují pedagogičtí pracovníci školy. ČŠI při výkonu své kontroly neshledala evidentní nedostatky.

Odborná zjištění

Počet strážníků v den kontroly

zvláštní škola	24 strážníci
praktická škola	4 strážníci
dospělí	21 strážník

Výše používaných finanční normativů

děti ZvŠ oběd	16,- Kč
děti ZvŠ svačina	8,- Kč
Praktická škola Kačice oběd	20,- Kč
dospělí	20,- Kč

Ceny stravného jsou v souladu s vyhláškou MŠMT ČR č. 313/1997 Sb., která mění a doplňuje vyhlášku MŠMT ČR č. 48/1993 Sb., o školním stravování.

Kontrola výdejek a limitek potravin včetně operativní evidence a inventarizace

Ve vedení skladové evidence nebyly shledány nedostatky. Skladové karty jsou označeny rokem platnosti, jsou na nich uváděny měrné jednotky a korespondují s výdejkami potravin.

V rámci kontroly byla provedena fyzická inventura surovin ve skladu potravin a byla porovnána s účetním stavem. Nebyly shledány nedostatky.

Kontrola záručních lhůt uskladněných potravin a jejich uskladnění

Záruční lhůty u všech kontrolovaných potravin byly dodrženy. Uložení potravin odpovídá hygienickým předpisům.

Skladba a pestrost jídelníčku

Jídelníček navrhuje kuchařka a schvaluje dětská lékařka a ředitelka školy. Jídelníček je pestrý a odpovídá zásadám zdravé výživy.

Kontrola správnosti výpočtu spotřebního koše

Plnění spotřebního koše je v lepším průměru. Doporučuje se snížit podíl cukru a tuku a naopak zvýšit podíl mléka.

Dodržování spotřební normy

Spotřební normy byly kontrolovány namátkově za rok 1999 až do doby kontroly, tj. dne 9. 2. 2000. Při všech šesti kontrolách bylo zjištěno, že jsou spotřební normy dodržovány.

Odběr vzorků jídel a doba jejich uchování

Vzorky jídel jsou odebírány a evidovány kuchařkou v souladu se Směrnicí č. 72 MZ ČR - hlavního hygienika ČSR o hygienických požadavcích na zřizování a provoz zařízení společného stravování, svazek 64/1987, přílohou č. 4.

Dodržování technologických postupů přípravy a hygieny jídla

V den kontroly byly připravovány k obědu škvarkové placky. Veškeré suroviny dle technologického postupu byly do jídla skutečně dány. Před pečením placek byla každá převážena na 50 g dle Receptur a poté upečena. Technologické postupy přípravy jídla jsou dodržovány.

Kvalita jídla

Podávané jídlo bylo chutné a teplé.

Hygiena zaměstnanců

Kuchařka byla čistě oblečena s pokrývkou hlavy. V kuchyni, ve skladech a přilehlých prostorách bylo čisto.

Zdravotnické průkazy zaměstnanců, potvrzení o absolvování hygienického minima

Zdravotní průkaz měla kuchařka uložen u sebe, obsahoval potvrzení o hygienickém minimu absolvovaném na OHS Kladno.

Činnost jídelny je celkově hodnocena jako vynikající.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Povinná dokumentace dle § 38 a zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních, středních a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- podkladová inspekční dokumentace,
- materiál k experimentálnímu ověřování modelu vzdělávání těžce mentálně postižených žáků „Odpovědi na otázky k rehabilitačnímu programu pomocné školy“,
- koncepce Soukromé speciální školy Slunce o.p.s. a Statut školy,
- dokumentace zabývající se plánováním činnosti školy,
- časové tematické plány učiva,
- individuální vzdělávací programy,
- sešity, notýsky, písemné i manuální práce žáků,
- hospitační záznamy vedení školy,
- provozní řád školy a řády odborných pracoven,
- vnitřní režim pracovišť školy a pracovní náplň pedagogických pracovníků,
- provozní řád školní jídelny,
- zdravotnické průkazy žáků i vyučujících,
- pokyn ředitelky školy k zajištění dozoru ve školní jídelně v Unhošti.

ZÁVĚR

Podmínky vzdělávání

Výuka byla sledována u osmnácti učitelů. Devět z nich bylo pro práci ve speciální škole plně odborně a pedagogicky způsobilých, pět pouze pedagogicky a čtyři byli bez odpovídající kvalifikace. I přesto, že učitelé studující při zaměstnání nezískají absolvovaným studiem speciálně pedagogickou způsobilost, jejich vzdělání by mělo přinést dílčí zlepšení personálních podmínek školy. Kvalita výuky byla více než odbornou způsobilostí vyučujících ovlivňována jejich osobnostními předpoklady. Personální podmínky školy jsou průměrné.

Prostorové podmínky školy jsou vzhledem ke stávajícím počtům žáků v jednotlivých třídách hodnoceny jako průměrné. Skutečnost, že škola nemá ani na jednom pracovišti vlastní tělocvičnu a potřebné tělovýchovné vybavení, je pro naplňování učebních osnov omezující. V souladu se vzdělávacím programem škola přizpůsobuje výuku předmětu tělesná výchova svým podmínkám. Vybavení učebními pomůckami a texty je standardní.

Celkově jsou podmínky pro práci školy průměrné.

Průběh vzdělávání

Průběh vzdělávání je hodnocen ve škále od mimořádné přes průměrnou úroveň (většina hodin), ojediněle po výuku s výraznými a zásadními nedostatky. Ve všech hodinách ale zaznamenala inspekce povědomí učitelů o důležitosti podpory sebeúcty a sebedůvěry žáků v jejich vlastní učební schopnosti. Inspekce pozitivně hodnotila vytváření kladného klimatu při výuce, prostředí, kde jsou vztahy založeny na vzájemné úctě a kontaktu mezi učiteli a žáky. Vyučující svým jednáním a postojem dávali najevo úctu a empatii k dětem.

Celkově je kvalita vzdělávání hodnocena jako dobrá.

Řízení školy

Systém plánování je hodnocen jako průměrný. Globálně pojatá koncepce je reálná a důsledně postupně naplňovaná. Příkladná je svou komplexností, která zahrnuje depistáž prostřednictvím SPC, výchovně vzdělávací péči od předškolního věku, povinnou školní docházku a střední vzdělání, včetně zdravotnické a další odborné péče. Hlavní nedostatky jsou v nevypracování individuálních vzdělávacích plánů nebo jejich formálnosti a ve směřování cílů školy s cíli, které si stanovilo SPMP. Na druhé straně spolupráce se SPMP a jeho aktivity znamenají pro absolventy školy a jejich rodiče jistotu následné péče. Nabídka školy je v rámci okresu výjimečná.

V organizování, ve vedení a motivování pracovníků jsou pozitiva s negativy v rovnováze. Nejslabším článkem řídicí činnosti vykazující citelně slabá místa je oblast kontroly. Hlavní nedostatky jsou v analýze průběhu vzdělávání, v absenci korektivních zásahů vedení školy. Formální charakter má kontrola plnění učebních osnov, individuálních plánů a vedení povinné dokumentace.

Celkově je úroveň řízení hodnocena jako průměrná.

Ve využití finančních prostředků přidělovaných škole státem zjistila ČŠI neoprávněný požadavek pro dva žáky speciální základní školy pro tělesně postižené. Skutečný stav žáků není v souladu s povolenou kapacitou, která je uvedena v Rozhodnutí MŠMT ČR o zařazení do sítě škol, předškolních a školských zařízení čj. 11 082/99-2 ze dne 12. 1. 1999. Počty žáků ve třídách jsou v souladu s platnou právní normou.

Škola je vzhledem ke kvalitě vzdělávání, řízení i dalším zjištěním celkově hodnocena jako dobrá.

Datum vyhotovení inspekční zprávy a složení inspekčního týmu

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Jiřina Veselá	
Členové týmu	PaedDr. Jitka Kozáková	
	PaedDr. Vilibald Knob	
Externí spolupracovníci	Ivona Doležalová	

V Kolíně dne 13. února 2000

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 16. března 2000

Razítko

PaedDr. Blanka Dvořáková

.....

Podpis ředitelky

Předmětem inspekce bylo zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Dobrý	Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň
Ještě vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa

Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>
Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Školský úřad Kladno	2000-07-18	031 270/00-4041
Zřizovatel PaedDr. J. Dvořák	2000-07-18	031 269/00-4041

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
30. 3. 2000	140/2000	Připomínky byly podány